

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/233848,Cykl-etud-edukacyjnych-Niemcy-Twarze-zbrodni-1939-1945-Odc-8Kajetan-Mhlmann.html>
21.08.2026, 16:57

Cykl etiud edukacyjnych „Niemcy. Twarze zbrodni 1939–1945”. Odc. 8: Kajetan Mühlmann

21.11.2025

[Zbrodnie niemieckie](#)

W trwającej od 1 września 1939 r. do 8 maja 1945 r. drugiej wojnie światowej życie straciło kilka milionów obywateli Polski. Okupacja niemiecka na ziemiach polskich należała do najbardziej krwawych i wiązała się z masowymi zbrodniami: Holokaustem, egzekucjami i deportacjami do obozów koncentracyjnych polskiej inteligencji, brutalnymi pacyfikacjami, masowymi przesiedleniami, pracą przymusową, grabieżą dzieł sztuki i rabunkową eksploatacją gospodarki.

W najnowszym cyklu etiud filmowych przygotowanych przez Biuro Badań Historycznych IPN przy udziale Centralnego Przystanku Historia im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego przedstawiamy sylwetki wybranych zbrodniarzy, którzy byli odpowiedzialni za politykę okupacyjną III Rzeszy. Prezentujemy postacie znane, pełniące funkcje na poziomie centralnym (jak Hans Frank) lub regionalnym (jak Albert Forster, Fritz Bracht czy Johannes Thümmel), ale także mniej znane (jak Erwin Wester, Martin Weiss, Franz Schmidt czy Harry Siegmund). Wyjaśniamy, kim byli i czym zajmowali się przed wojną, na czym polegała ich działalność i jakie były ich losy po wojnie. Czy ponieśli odpowiedzialność za zbrodnie?

Odcinek 1: Hans Frank

Dr Hans Frank: zbrodniarz wojenny, polityk NSDAP i prawnik niemiecki, ur. 23 maja 1900 r. w Karlsruhe, stracony 16 października 1946 r. w Norymberdze; pełnomocnik prawny Adolfa Hitlera i wielu działaczy oraz bojówkarzy NSDAP (1925–1933); poseł do Reichstagu (1930–1945); minister sprawiedliwości Bawarii i komisarz Rzeszy do spraw ujednolicenia wymiaru sprawiedliwości w poszczególnych krajach związkowych (1933–1934); jeden z 18 reichsleiterów NSDAP (jako szef departamentu prawnego), założyciel i prezes Akademii Prawa Niemieckiego (1933–1942); minister bez teki rządu Rzeszy (1934–1945); zwierzchnik niemieckiej administracji cywilnej i gauleiter NSDAP w Generalnym Gubernatorstwie (1939–1945); współtwórca oraz realizator hitlerowskiej polityki eksterminacji Polaków i Żydów, a także niszczenia kultury i grabieży gospodarczej dużej części Polski; po ucieczce z Krakowa do Górnej Bawarii aresztowany przez Amerykanów w Neuhaus 4 maja 1945 r.; skazany na karę śmierci przez Międzynarodowy Trybunał Wojskowy 1 października 1946 r.

Premiera 12 października 2025 r. na kanale IPNtv:

Odcinek 2: Oskar Dirlewanger

Oskar Dirlewanger urodził się 26 września 1895 r. w Würzburgu. W 1913 r. jako ochotnik wstąpił do armii, do kompanii karabinów maszynowych 123. Pułku Grenadierów. Podczas I wojny światowej uczestniczył w walkach zarówno na froncie zachodnim, jak i wschodnim. Wtedy też odniósł pierwsze rany, a w ich wyniku miał trwały 40 proc. uszczerbek na zdrowiu. W latach dwudziestych należał do kilku Freikorpsów i uczestniczył w walkach m.in. w Wirtembergii, Turynii, Westfalii oraz na Górnym Śląsku. W sierpniu 1925 r. obronił stopień doktora nauk politycznych. Od lat dwudziestych aktywnie działał na rzecz partii NSDAP. Od 1932 r. był członkiem oddziałów SA. W 1933 r. został dyrektorem Urzędu Pracy w Heilbronn. W 1934 r. skazano go i osadzono w więzieniu w Ludwigsburgu. Aby się zrehabilitować, po wyjściu na wolność wyjechał do Hiszpanii i wziął udział w wojnie domowej. Po unieważnieniu wyroku w 1940 r. został wcielony do Waffen-SS. W maju 1940 r. Dirlewangerowi powierzono dowodzenie SS-Wilddiebkommando „Oranienburg” (Oddziałem Kłusowników „Oranienburg”). Wkrótce jednostkę przekształcono w SS-Sonderkommando „Dirlewanger”. Aresztowano go prawdopodobnie w kwietniu 1945 r. i osadzono w Areszcie Wschodnim w Altshausen. Zginął 7 czerwca 1945 r. zakatowany przez wartowników.

Premiera 23 listopada 2025 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

Odcinek 3: Johannes Thümmeler

Johannes Thümmeler urodził się w 1906 r. w Chemnitz w Saksonii. Ukończył studia prawnicze i jeszcze w 1932 r. wstąpił do NSDAP. Po przejęciu władzy przez Hitlera związał się z aparatem policyjnym; wkrótce został zastępcą szefa Gestapo w Dreźnie, następnie zaś szefem gestapo w rodzinnym Chemnitz. W październiku 1943 r. trafił do Katowic. Nie tylko stał tam na czele gestapo, ale był też „dowódcą policji bezpieczeństwa i służby bezpieczeństwa” na teren prowincji górnośląskiej. Podlegała mu całość działań represyjnych wobec polskiego ruchu oporu, jak też sądownictwo doraźne; podczas wyjazdowych posiedzeń tego „sądu” w obozie Auschwitz skazano na śmierć co najmniej trzy tysiące osób. Thümmeler aktywnie uczestniczył w tych rozprawach, będących parodią wymiaru sprawiedliwości.

Po wojnie znalazł się w zachodnich Niemczech. Przez aliantów skazany został ostatecznie na zaledwie 180 dni obozu pracy. W 1964 r. wystąpił jako świadek we frankfurckim procesie załogi obozu Auschwitz, wzbudzając zdumienie swym niesłychanym tupetem. Nigdy już, pomimo usiłowań, nie stanął przed sądem jako oskarżony. Zmarł w 2004 r. w Eriskirch nad Jeziorem Bodeńskim.

Premiera 14 grudnia 2025 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

Odcinek 4: Erwin Wester

Erwin Wester w latach 1941-1944 pełnił funkcję przewodniczącego Sondergericht Stanislaw, czyli Sądu Specjalnego w Stanisławowie. Wester uosabia przykład prawdziwego sędziego-zbrodniarza, nazistowskiego prawnika, który znajdował przyjemność w skazywaniu na karę śmierci.

Orzecznictwo kierowanego przez niego sądu było uważane za szczególnie ostre i szybkie. Jego konto obciążają przypadki wielu skazań na karę śmierci Żydów, którzy opuścili getto, a także Polaków, którzy udzielili im schronienia lub nawet podali przysłowiową kromkę chleba. Wester w wydawaniu tych wyroków śmierci znajdował wręcz patologiczną przyjemność, którą dzielił się w korespondencji z rodziną. Jako zbrodniarz wojenny został wydany Polsce w 1947 r. celem osądzenia. Zmarł w polskim więzieniu przed rozprawą w 1948 r.

Premiera 11 stycznia 2026 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

Odcinek 5: Amon Leopold Göth

Amon Leopold Göth zasłynął jako wyjątkowo sadystyczny komendant obozu płaszowskiego w

Krakowie. Za zbrodnie popełnione w czasie okupacji niemieckiej został skazany na karę śmierci przez Najwyższy Trybunał Narodowy. W szczególności osobistą winą obarczono Götha za spowodowanie śmierci około 8 tysięcy osób podczas sprawowania funkcji komendanta obozu płaszowskiego, przeprowadzenie likwidacji gett w Krakowie i Tarnowie oraz obozu pracy przymusowej w Szebniach koło Jasła, a także przywłaszczanie majątku więźniów. Z relacji byłych więźniów wynika, że Göth nie tylko wydawał rozkazy, ale również własnoręcznie zabijał więźniów lub kazał zagryzać ich swoim psom, bił, dręczył i skazywał na wymyślne tortury. Odznaczał się nie tylko okrucieństwem i samowolnym zabijaniem więźniów, ale również bardzo wystawnym stylem życia, do tego stopnia, że dochodzenie w sprawie malwersacji prowadzono przeciwko niemu w samym SS. Do końca procesu utrzymywał, że jest niewinny, a tuż przed śmiercią miał krzyknąć: Sieg heil!

Premiera 25 stycznia 2026 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

Odcinek 6: Albert Maria Forster

Albert Forster (1902–1952) będąc bardzo młodą osobą Forster rozpoczął karierę w NSDP, bardzo szybko stając się jednym z najbardziej zaufanych współpracowników Adolfa Hitlera. W 1930 r. mianowany okręgowym kierownikiem NSDAP w Gdańsku. Wówczas całą swoją uwagę skupił na brutalnej eliminacji przeciwników politycznych. Po rozpoczęciu przez Niemcy wojny z Polską 1 września 1939 r. Forster rozpoczął wdrażanie na terenie okupowanego Pomorza elementów polityki germanizacji totalnej, zbrodniczego systemu ingerującego we wszystkie dziedziny życia Polaków i Żydów zamieszkujących na tych terenach. Wówczas powszechne stały się zbrodnie, grabież majątku i wysiedlenia. Forster nakazał również walkę z wytworami kultury polskiej. Od lutego 1942 r. z rozkazu namiestnika miejscową ludność zapisywano na Niemiecką Listę Narodowościową. Część z tych osób przymusowo wcielono do Wehrmachtu i skierowano na różne fronty. Koniec rządów Forstera nastąpił w 1945 r., kiedy na Pomorze wkroczyły oddziały Armii Czerwonej. Sam gauleiter uciekł na zachód. Aresztowany przez aliantów i przekazany stronie polskiej. Powieszony w 1952 r.

Premiera 10 maja 2026 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

Odcinek 7: Martin Weiss

Martin Weiss od 1941 do 1943 r. dowódca wileńskiego oddziału specjalnego (Sonderkommando, Ypatingasis būrys) odpowiedzialnego za masowe egzekucje w podwileńskich Ponarach i innych miejscach straceń w Generalnym Komisariacie Litwy. Bezpośrednio nadzorował przebieg egzekucji i wielokrotnie własnoręcznie dobijał rannych.

Premiera 19 lipca 2026 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

Odcinek 8: Kajetan Mühlmann

Kajetan Mühlmann (1898 – 1958) był SS-Standartenführerem, sekretarzem stanu w „Rządzie” Generalnego Gubernatorstwa, wysokim urzędnikiem w jego strukturach: kierownikiem Głównego Wydziału Nauki i Oświaty, Pełnomocnikiem Specjalnym ds. Rejestracji i Zabezpieczenia Dziel Sztuki i Zabytków Kultury, szefem Urzędu Opieki nad Sztuką Dawną. Jest odpowiedzialny za organizację systemu konfiskat i rabunku dóbr kultury na terenie okupowanej Polski. Przed wybuchem II wojny światowej doktor historii sztuki (uniwersytety w Innsbrucku i Wiedniu) oraz

działacz austriackiej partii narodowo-socjalistycznej. Po jej wybuchu, z upoważnienia Marszałka Rzeszy Hermanna Göringa, delegowany na okupowane ziemie Polski celem rejestracji oraz „zabezpieczenia” (konfiskaty) najcenniejszych dzieł sztuki. Po utworzeniu Generalnego Gubernatorstwa w strukturach tego tworu quasi-państwowego. Po zakończeniu wojny zatrzymany przez Amerykanów, skazany zaocznie przez Austriaków, nie poniósł jednak odpowiedzialności za działania wobec kultury polskiej.

Premiera 9 sierpnia 2026 r. o godz. 18.00 na kanale IPNtv.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Centrala

Zbrodnie niemieckie

Obejrzyj